

2024-06-25 Nr. NV-1719

VYRIAUSYBĖS IŠVADA Nr.: TAP-24-795(2) TAIS-24-9399(3)	DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS NUTARIMO „DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS MIŠKŲ ĮSTATYMO NR. I-671 7 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIVP-2749“ PROJEKTO		
	Rengėjas	Svarstyta	Siūloma
Pateikimo Seimui terminas 2024-05-29	Aplinkos ministerija	Pasirenkama ☒ TAP ☐ Nesvarstyta 2024-06-25	Pasirenkama ☐ Svarstyti TAP ☒ Svarstyti LR V posėdyje (A dalyje) ☐ Gražinti tobulinti

SPRENDŽIAMA PROBLEMA

Seimo nariai J. Baublys, K. Mažeika, R. Vaitkus, J. Gudauskas, R. Žemaitaitis, R. Juška, J. Varkalys, V. Alekna, S. Lengvinienė, A. Butkevičius, A. Stončaitis įregistravo Miškų įstatymo 7 straipsnio pakeitimo įstatymo projektą Nr. XIVP-2749 (toliau – Įstatymo projektas), kuriuo siūloma nustatyti, kad didmeninėje prekyboje aukcionuose parduodamos žaliavinės medienos ir (ar) miško kirtimo liekanų pardavimas organizuojamas tokia tvarka, kad ne mažiau nei 80 proc. šiuose aukcionuose parduotos žaliavinės medienos ir (ar) miško kirtimo liekanų iki jų eksporto būtų perdirbti į aukštesnės pridėtinės vertės gaminius LR teritorijoje.

Šiuo metu galiojančiame įstatyme nėra įtvirtinti aplinkosauginės, socialinės ir ekonominės naudos šaliai kriterijai, pagal kuriuos būtų nustatomas valstybiniuose miškuose pagamintos žaliavinės medienos ir (ar) miško kirtimo liekanų panaudojimo prioritetas perdirbimui – didžiausios pridėtinės vertės sukūrimui.

Aiškinamajame rašte nurodomas Įstatymo projekto **tikslas** – nustatyti aiškią kryptį, kuria valstybė naudoja savo miškų išteklius, atitikti tiek ES, tiek nacionaliniu lygiu keliamiems aplinkosauginiams tikslams ir gauti maksimalią valstybiniuose miškuose išauginamos medienos teikiamą socialinę ir ekonominę naudą šaliai bei privačiam kapitalui.

PROBLEMOS SPRENDIMO PRIEMONĖS

Siūloma **pritarti Įstatymo projekto tikslui**, tačiau **nepritarti Įstatymo projektui** dėl šių priežasčių:

1. Įstatymo projektu siekiamas įtvirtinti reguliavimas turėtų eksportą ribojantį poveikį ir suteiktų geresnes sąlygas LR įsisteigusiams ir veiklą vykdančioms gamintojams, todėl jis galimai yra nesuderinamas su ES teise. Tokią išvadą pagrindžia šie argumentai:

1.1. Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (toliau – SESV) 35 straipsnyje įtvirtinta taisyklė, pagal kurią „tarp valstybių narių uždraudžiami kiekybiniai eksporto apribojimai ir visos lygiaverčio poveikio priemonės“. ES Teisingumo Teismas (toliau – ESTT) sprendime kiekybiniam apribojimui lygiaverčio poveikio priemonėmis, kaip tai suprantama pagal SESV 35 straipsnį, kvalifikavo „<...> visiems nacionalinėje teritorijoje veikiantiems ūkio subjektams taikomas nacionalines priemones, kurios faktiškai labiau paveikia prekių išsiuntimą iš eksporto valstybės narės rinkos nei prekybą prekėmis šios valstybės narės nacionalinėje rinkoje <...>“. ESTT yra nusprendęs, kad bet koks vienos iš SESV numatytų pagrindinių laisvių apribojimas, net ir nedidelis, pagal šią sutartį yra draudžiamas, nebent jo poveikis būtų laikomas pernelyg atsitiktiniu ar netiesioginiu, kad jis galėtų būti laikomas apribojimu, kaip tai suprantama pagal SESV 35 straipsnį <...>“. Projektu įtvirtinamas reikalavimas žaliavinę medieną ir miško kirtimo liekanas iki jų eksporto perdirbti į gaminius LR teritorijoje vertintinas kaip priemonė, kuri neabejotinai paveiktų žaliavinės medienos ir liekanų eksportą iš LR į kitas valstybes nares, dėl ko jis galimai yra nesuderinamas su SESV 35 straipsniu. Vadovaujantis Valstybinės miškų tarnybos duomenimis, 2023 m. žaliavinės medienos eksportuota 1,5 mln. m³ (bendrai iš valstybinių ir privačių miškų). Įvertinus tai, kad valstybiniuose miškuose kasmet pagaminama apie 50–60 proc. viso Lietuvoje pagaminamo medienos kiekio, darytina prielaida, kad žaliavinės medienos iš valstybinių miškų eksportas yra 0,7–0,9 mln. m³ per metus. Atsižvelgiant į tai, įtvirtinus Įstatymo projektu siūlomą nuostatą, žaliavinės medienos eksportas iš valstybinių miškų sumažėtų 0,5–0,7 mln. m³;

1.2. ESTT sprendime pažymėjo, kad „<...> nacionalinės priemonės, kurių tikslas ar poveikis – būtent riboti eksporto srautus ir taip skirtingai traktuoti prekybą valstybės narės viduje ir jos prekybą eksportui ir kurios užtikrina konkrečią naudą nacionalinei gamybai arba suinteresuotosios valstybės vidaus rinkai kitų valstybių narių gamybos ar prekybos nenaudai, buvo pripažintos kiekybiniais eksporto apribojimams

TEISĖS AKTO PROJEKTO DALYKINIO VERTINIMO PAŽYMOS FORMA

lygiaverčio poveikio priemonėmis.“ Medienos ir miško kirtimo liekanas perdirbti į aukštesnės pridėtinės vertės gaminius LR teritorijoje galės tik LR įsisteigusios ir veiklą vykdančios įmonės. Įstatymo projektu įtvirtinamas reguliavimas paveiks Europos ekonominės erdvės (toliau – EEE) valstybėse įsisteigusius ir veiklą vykdančius asmenis labiau nei įsisteigusius LR, todėl EEE veiklą vykdančios subjektai būtų eliminuoti arba turėtų mažiau galimybių nusipirkti žaliavinės medienos LR vykdomuose žaliavinės medienos aukcionuose. Atsižvelgiant į tai, priešingai nei teigiama aiškinamajame rašte, Įstatymo projektas sudarytų sąlygas skirtingai traktuoti LR ir kitose EEE valstybėse veiklą vykdančius asmenis suteikiant pranašumą LR subjektams. Atsižvelgiant į šias aplinkybes, Įstatymo projektas vertintinas kaip kiekybiniam eksporto apribojimui lygiaverčio poveikio priemonė, galinti riboti laisvą prekių judėjimą ES bendrojoje rinkoje.

2. Įstatymo projektu siūlomu teisiniu reguliavimu būtų apribotos galimybės kitiems ES pirkėjams įsigyti žaliavinę medieną, sukuriama palankesnė sąlyga Lietuvoje veikiantiems ūkio subjektams, tai pagal SESV 107 straipsnyje nurodytus požymius galėtų būti vertinama kaip draudžiama valstybės pagalba.

3. Įstatymo projektu siūlomos nuostatos neatitinka Teisėkūros pagrindų įstatyme įtvirtinto teisėkūros aiškumo principo: nenustatomas kontrolės mechanizmas, neaišku, kas ir kaip užtikrintų, kad medienos pirkėjas vykdytų įsipareigojimą perdirbti medieną į gaminius, kokios pasekmės būtų pirkėjui nevykdant savo įsipareigojimo, kokios apimties medienos perdirbimas laikytinas atitinkančiu siūlomą Įstatymo projekto nuostatą. Įstatymo projekto nuostata apie sukuriama pridėtinę vertę taikoma tik žaliavinės medienos eksportui, netaikoma gaminiams, kurie nebus eksportuojami.

SUINTERESUOTŲ ASMENŲ ĮTRAUKIMAS

Nutarimo projektas 5 darbo dienas buvo skelbiamas derinti su visuomene, suinteresuotomis institucijomis, įstaigomis ir įmonėmis.

TEISĖS AKTO PROJEKTO DERINIMAS

- Nutarimo projektas suderintas be pastabų su Ekonomikos ir inovacijų ministerija, Finansų ministerija, Konkurencijos taryba ir patikslintas pagal Teisingumo ministerijos pastabas.
- Energetikos ministerija, VĮ Valstybinių miškų urėdija, UAB „Baltpool“ per nustatytą terminą išvadų nepateikė (laikoma, kad nutarimo projektui pritaria).
- Specialiųjų tyrimų tarnyba nurodė, kad, atsižvelgdama į tai, kad Įstatymo projektu siūlomi teisinio reguliavimo pakeitimai susiję su valstybei ir visuomenei itin svarbia visuomeninių santykių sritimi, vadovaudamasi Korupcijos prevencijos įstatymu atliks Įstatymo projekto antikorupcinį vertinimą.
- Medienos prekybos asociacija pateikė išankstinių pastabų, kurioms iš esmės pritarta (į jas atsižvelgta), tačiau ne visos įtrauktos į nutarimo projektą, nes, anot rengėjų, neįmanoma skaitinėmis reikšmėmis įvertinti tikslių būsimų žaliavinės medienos kainų, įtakos valstybės pajamoms.
- Nutarimo projektas patikslintas pagal Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupės pateiktas pastabas.

KITI SVARBŪS ASPEKTAI

Siūlytina nutarimo projektą svarstyti Vyriausybės posėdžio A dalyje.

PAŽYMĄ PARENGĖ

Ieva Bardauskienė

Ekonomikos politikos grupė, patarėja